

Života jsem a stínem.

Společenský pokrok a ženské volební právo.

My všichni shodujeme se v tom, že ženy jsou na tom lépe dnes, než kdykoli od začátku naší civilizace, píše p. Norman de B. Whitehouseová v nedávném článku v new-yorském "Sum". Proč tedy nejsme spokojeny? Na některé některé z nás jsou! Avšak některé z nás byly spokojeny i za těch dnů, kdy byly nám uprány duše. Nebýtí těch nespokojených, neměli bychom dosud duši, ani hlas. Když jsme se bláhli, že máme duše, setkali jsme se s jistými námitkami, když bouřili jsme se proti moci života a smrti, kterou římský manžel a otec měl nad námi, setkali jsme se s podobnou odporou; když chtěli jsme být vzvolány, tak abychom byli lepšími spolužičky pro naše manžely a také trocha, abychom samy vše ze života se těšily, tytéž argumenty byly stavěny proti nám; když odvážily jsme se myslit, že měly bychom vlastnosti a kontrolovati svůj majetek, zde opět byli naši "rafi odpírci se svými starými námitkami.

A nyní dnes, kdy žádáme o politickou rovnost, kterou všichni muži v této zemi mají, tíží dávno nové nepřátelé stávají se do řady proti nám. Některé z nás hovoří je vážné a myslí, že mají něco říci v otázkou ženského volebního práva, avšak podiváme-li se na ně zblazené jich moderních šatů, poznáme pouze, že jsou to starí odpírání všeho našeho pokroku. Zde jsou některé výňatky z debaty v anglickém parlamentě v 1868 — ony zrovna tak mohly by být použity dnes jako proti-sufražistické argumenty:

"Toto jest předloha, jež směřuje k znížení družného poměru, který jest tak žádoucí, aby stával mezi manželem a manželkou."

"Bude to zastrášování mladé muže od uzavírání sňatků, poněvadž bude tím zaseto sémě nespokojenosti."

"Návrh jako tento, kdyby vstoupil byl v zákon, měl by za následek, že celá Anglie byla by obrácena v pivní zahradu a každá žena ve ženu."

"Tíhový člen, p. Lopes, navrhl zamítnutí oné předlohy, říká: "Není ani 5 procent vdaných žen Anglie pro tuto předlohu."

Jiný etihodný gentleman, háje předlohu, říká, že na místě, aby umenšila respekt muže pro ženu — se zvětšením neodvislosti, což tato předloha zajišťuje, bude zvýšen respektu pro ženy — skutečného respektu — kterýž jest tisíckrát cennější, nežli zvyková zdvořilost, která se vždycky tak snadno splácí."

Arthur Hobhouse, když psal o této později o tomto předmětu, pravil:

"Není divu, že ode všech, kdož jsou házliví, ode všech, kdož jsou pověřiví, ode většiny těch, kdož poslouchají spíše citu, nežli rozumu a od mnohých, kdož mají velký díl rozumu a úsudku, na každou změnu takového zákona jest pohledeno dle útvaru mysle, se strachem, s hrůzou, s odporu, neb s klidnou hostejností."

Avšak předloha, o které se jednalo, nebyla v zájmu ženského volebního práva, jak by se snad mohlo myslit. Byla to předloha v tom smyslu, aby vdané ženy mohly vlastnosti svůj vlastní majetek. Ona tajemná a posvátná věc, obecný zákon, dekretoval, že osobní majetek vdané ženy, ať získán byl před sňatkem neb po sňatku, nebyl vůbec její, ale byl naprosto vlastnictvím jejího manžela. I matka neb vdělky ženiny staly se majetkem manželským. Ať jakýmkoli jest bláhlost na to dnes, lord Penzance shledal v 1868, že "nejnou, skrátka, obecný zákon není nepotřebnou příkrasou v případě vdaných žen, ale jest úplně v souhlaš s povahou lidské duše a vychází z rozumného stanoviska, že žena jest slabší nádobou a že manžel měl by být v čele domácnosti." Dále pokračuje: "Čti hodná a učená panová (s druhé strany) žádají, aby manželé svolili ku změně, které by dovolily vdané ženě mít úplnou a na-

prostou moc odciziti její majetek, žalovati a být žalována a uzavírati kontrakty."

Toto jsou známky, o nichž bylo předpovíráno, že by zničily harmonii domova, odstranily mladé muže od uzavírání sňatků, a dle učení člena university Cambridge-ské, "obrátily by Anglii v pivní zahradu a každou ženu ve ženu". Měli jsme však liberálního obhajitele, jenž vysvětloval, že "obecný zákon byl založen na fyzické neschopnosti ženy konati feudální povinnosti v časech, kdy majetek byl nerozlučně spojen s vojenskou službou." — a oběh časem se aspoň předpokládá, že minuly.

V Americe tatáž opposice vystala a ještě hroznější pohromy byly předpovírány. V Ohio, v 1850, se namítalo proti podobné předloze, že její přijetí by "známělo vzrání veskerého obyvatelstva mravně a politicky ve zmatek." A že tato "nauka od děleného majetku utlumí všecky nejvyšší city, zničí nejjasnější, nejkrásnější a nejšťastnější nádeje lidské rodiny a povolí onen zákon, který nese věčný otisk rovy Všenohomeho. Pane, já považuji takový plán nejenom za divoký, ale za ničemuš, zdalí nikoli v úmyslu, tedy aspoň ve výstředích."

Jiný pán shledal jej ničemuš z tohoto důvodu: "Vznášu námitky proti tomu návrhu, poněvadž je to příjmem popředím jedné z nejzákladnějších zásad křesťanského náboženství. Obecný zákon pouze tlumí božský zákon." A kdosi jiný protestoval, poněvadž "nemohl viděti patřičně založení pro ženy odlišného a odděleného zájmu, jehož uzavřování nutně odvrátilo by jejich pozornost od posvátné povinnosti, kterou příroda, ve své moudrosti, světila v jejich obzvláštní péči."

A p. Owen dochází k závěrku, že žádným způsobem "nezlepšilo by to postavení vdaných žen."

V 1854, když skrze ústí p. Stantonové a sléčny Anthonyové žádost podána byla sněmu státu New Yorku, aby vdané ženy mohly kontrolovati své výdělky, poslanec Burnett z Onondagy pravil: "Ony (sufražistky) nezdají se být spokojeny tím, že samy staly se bezpohlavými, ale chtějí učiniti bezpohlavými každou ženu v zemi a rozšířiti v celé zemi pekelný ohně. Účelem těchto bezpohlavých žen jest povolití nejposvátnější z našich institucí, postaviti se proti božskému zákonu, který prohlašuje, že muž a žena jsou jedno a založiti na jeho zřecení, co bude ve skutečnosti a v zásadě jenom odrůdou ozákněného ezolozství."

Proč vášnivost opposice a hroznou povahu předpovídaných pohrom "zákon o majetkovém právu vdaných žen" byl konečně přijat. Avšak aby docíleno bylo tohoto triumfu, ty nespokojené mezi námi bojovaly neuvěřitelně a statečně po několik generací. A dnes, tak osvěceni jsme, že v několika z našich států pracují ženy rovněž získaly kontrolu je jejich vlastni mzdy.

A přivodilo uplatnění těchto zákonů předpovídané pohromy?

Přivodilo to "naprosto zničou právoho štěstí v manželském životě?"

Emenšila to respekt, který muži měli pro ženy? Zmenšila to, "ne-li úplné znížení vlivu?" Obstraňuje to mladé muže od uzavírání sňatků. Odklídilo to stary manželský a nahradilo zaň "ozákněné ezolozství?" Odvlastlo to ženy od jejich posvátné povinnosti rodiči dětí? Vřelí některé dnesí dnešovní, že naše přítomné majetkové zákony jsou ničou než porušením jedné z nejvyšších zásad křesťanského náboženství?

Podle všeho ne, neboť dnes říká se nám, že tytéž zshoubné pohromy jsou dosud před námi a že následovati budem v patách ženského volebního práva. Slyšme, jak tyto argumenty jsou opakovány téměř slovo za slovem; slyšme každý den řeči, že udělení plného občana práva ženám rozvrátí domov; zavede navě živly rozkolů do rodinného života; od-

radí mladé lidi od uzavírání sňatků; odvrátí ženy od té "posvátné povinnosti", kterou příroda jí uložila — roditi děti; znepraví politický život; že ženy ztratí svůj vliv nad muži a že ženy ztratí respekt mužů.

Podobně se tvrdí, že ženy nebudou na tom lépe s hlasovacím právem a že většina žen nechtějí hlasovati — ale zrovna tak ony nechtěly vlastnosti svůj majetek.

Námitky proti ženskému volebnímu právu byly dobře shrnuty v této debatě devatenáctého století: "Pane, neoběháme se bez toho 1,800 roků, a máme měniti věci nyní?"

Johna Browna dopis na rozloučenou.

Městečko Tabor v Iowě bylo kdysi prozatím domovem Johna Browna, jednoho z prvních apoštolů hnutí protitrokařského, neboť používal různých domků tamtéž v napomáhání černochům uniknouti do Kanady z Jihu a starší občane pamatují se na něho jako velmi laskavého muže. Nodávno dopis psaný Rev. Lutheru Humphrey-mu z New Yorku, dávno již mrtvému, byl objeven ve vlastnictví T. H. Keeda ze Shemandoah, příbuzného Brownova, který poprvé dávno jest na veřejnost. Dopis pán byl třináct dní před oběšením Brownovým. Jak známo, Brown se svojí malou družinou podnikl útok na Harper's Ferry 16. října, 1859, byl zajat 18. října a souzen 27. téhož měsíce pro velezrádu a odsouzen k oběšení 2. prosince. Bylo to v ten čas, kdy očekával popravu, že napsal následující dopis svému bratranci:

Charlestown, okres Jefferson, Virginia, 19. listopadu, 1859. — Můj drahý příteli: Tvůj laskavý dopis ze dne 12. t. m. jest nyní přede mnou. Pokud moje vedomost sahá, co do vzájemného spříznění, myslím, že jsem tím prvním od příchodu Petra Browna a Mayfloweru, jenž kdy byl odsouzen k uvěznění neb na šibenici. Avšak můj drahý starý příteli, netrap se nad touto skutečností. Ty nemohl jsi zapomenout, jak a kde nás děd, setník John Brown padl v 1776, a že on též byl by zhytnul na popravišti, kdyby okolnosti byly bývaly poněkud rozdílné. Ta skutečnost, že někdo zemře pod rukou popravičích mistrů, neb jinak, má jenom velmi málo co činiti s jeho skutečným charakterem, jak já se domnívám. John Rodgers zabýval upálením, veliký a dobrý muž, ale že se tak stalo, to nedokazuje, že každý, kdo zahynul takovým způsobem, byl dobrým mužem. Ať mám či nemám nějakou příčinu "být dobrý muž", vzhledem k mému konci, mohu tě ujistiti, že mám takový pocit a že jsem úplně zaslepen.

zdaň opravdu neprožívám onu posilující útěchu, o níž tak vroucně pro mne prosíš. Bůh našeho otce, odměň tvou věrnost.

Nevím pokoření, aniž zahubení nad svým uvězněním, svůj betěže, aniž nad vyhlídkou blízké smrti oběšením. Čtím se a bezpečím, že ani jediný vlas neobje z mé hlavy bez vědomí mého nebeského otce. Též čtím, že dávno již snažil jsem se bráti takovou útěhu, jakou Bůh pro mne vyvolal. Pohled na verš z bibli, který je pro mne citavý. Žádná část mého života nebyla šťastnější strážena, nežli on strávil jsem zde a pokorně doufám, že žádná část nebyla strážena pro lepší účel. Neřekl bych toto ehlubvě, avšak "díků budu Bohu, jenž dal nám vítězství skrze nekonečnou milost." Byl bych 60 roků star, kdybych žil do 9. května 1860. Těšil jsem se dost z života, jak to jest a doučkal jsem se pozoruhodné prosperity, neboť hned z mládí naučil jsem se považovati blahobyt a prosperitu jiných jako svoji vlastní. Nikdy, pokud se pamatuji, nepotěchoval jsem mnoho spínku, tak že ve skutečnosti už jsem tolik blábněl jako ti, když se doučkali osmdesátí roků.

Je to již dávno, co jsem se viděl posledně, ale nyní bez se sejdeme, "v domě našeho otce." Já doučám. Vjíme se v myšlenku, že se to již stalo, pamatujíc, že budeme sklízet až doba následně, nezátrápně srdce. Díky budě Bohu, jenž dal nám vítězství skrze Ježíše Krista našeho Pána. A nyní, můj starý, drahý příteli, good bye. Tvůj milující bratranec JOHN BROWN."

Před třemi roky Ženský klub v Tabor zřídil památník na památku Johna Browna ve veřejném parku tamtéž. Na bronzové desce jest následující nápis: "Johna Browna táboráče, 1859. Zbudován Ženským klubem v Tabor, 1910."

ČEŠTÍ PŘÍSTĚHOVALCI.

Vnější přístěhovalecký komisar vydal tyto dny zprávu za účetní rok končící 30. březnem 1913. Vyjímáme z ní některá charakteristická data o přístěhovaleckých krajanecích.

V ústním roce 1913 přibýlo sem 11,091 Čechů — za posledních patnáct let, od roku 1899 do roku 1913 včetně, přišlo do Spojených Států celkem 128,942 Čechů. To znamená roční průměr 8,596 českých přístěhovačů, kteří však v posledních třech letech opět byl převyšán. Roku 1910 přibýlo Čechů 8,463; rok před tím jen 6,850. Celkový počet českých přístěhovačů jest ovšem poměrně nepatrný. Za jediný rok 1913 na příklad přišlo sem 174,366 Poláků a o pětadvacet let a půl tisíce v celku nežli sem Čechů ošlo za rovných patnáct let. Podobně Itálii

přišlo sem loni 274,147 lidí více než dvacetkrát tolik, co Čechů za patnáct let.

Počet přihlávil bylo mezi přístěhovaleckými náboři 6,328 mužů a žen a 1,703 žen a dívek. Děti ve věku do 14 let bylo 2,906; oboh ve věku od 14 do 44 let bylo 8,531; lidí starších bylo jen 546. Přistěhovalec bylo tedy 9,085. Mezi těmi bylo pouze 50 mužů a 43 ženy, tedy celkem 93 lidí, kteří neměli šest ani osát. To znamená, že mezi českými přístěhovaleci bylo analfabetů pouze 1,02 procenta. To jest číslo do jazyka pozoruhodné — zvláště nyní, když se v kongresu očekává přijetí osnovy přístěhovaleckého zákona s předepsanou zkouškou ze znalosti čtení. Ponez jedno procenta analfabetů!

Konec roku 1910 přístěhovalecká komise vyšetřovala procenta a analfabetů mezi přístěhovaleci na základě údajů za dvacet let 1889 až 1910 včetně, že mezi všemi přistěhovaleci, kteří nějaké zaměstnání už před svým příchodem měli byly mimo ženy a děti průměrem bylo 35,9 procent tak zvaných profesních dělníků či nádeníků, 23,4 procent zemědělských dělníků, 20,2 procent řemeslníků, 19,1 různých jiných povolání a 1,1 procenta profesionálních lidí. Jinými slovy: dělníků vůbec bylo 53,6 procent, čili více než polovice; řemeslníků a dělníků s odborným vzděláním 20,2 procent, čili jedna pětina.

Mezi Čechy však bylo shledáno nejvíce řemeslníků a odborných dělníků, totiž 40,8 procent, více než dvě pětiny; lidí různých povolání 9,4 procent; zemědělských dělníků 15,9; nádeníků 12,6; profesionálních lidí jen 1,3 procenta.

Tento poměr zavládá rok od roku beze značnějších změn. Za patnáct let, od roku 1899 do roku 1913 včetně přišlo sem 79,562 Čechů s určitým zaměstnáním a mezi těmi bylo řemeslníků 31,891 čili 40,1 procent.

Ve dvacátém století, to jest, za léta 1901 až 1913, přišlo sem 31,608 českých řemeslníků a dělníků s odborným vzděláním. Největší mezi nimi byli: Tesáři a truhláři 3,405; krejčí 3,289; havíři 2,671; obuvníci 2,451; řezníci 2,263; zámečníci 2,156; zedníci 1,900; kováři 1,684; pekaři 1,470; klerkové a účetní 1,328; šicéři a svačeni 1,079; zelezáři a oceláři 846; tkalci a přádlaři 570; barvíři a sklenáři 529; mlynáři 433; lokáři 372; masíniči 348; sedláři 314; klempíři 293; zahradníci 290; kamenníci 276; skladovníci 255. Všechna řemesla a povolání jsou mezi Čechy zastoupena: i lodníci 73, ryči 8, holubi 75; fotografisti 25, sazovníci 67, lodní tosaři 3, kloboučníci 38 a tak dále. Také loni přišlo sem nejvíce tesarů, krejčí, barvířů, obuvníků, řezníků, zedníků, zámečníků, klerků, pekařů, kovářů — tedy skoro v tomž poměru jako vůbec za posledních třináct let.

Profesionálních lidí přišlo sem ve dvacátém století 823. Jsou to: hudebníci 329, učený 168, učitelé 83, malíři a sacháři 74, krejčí 54, elektrikové 53, spisovatelé 41, herci 37, architekti 30, lokáři 20, redaktori 20, advokáti 8, úředníci 6, různé 102.

Z lidí různého povolání buděž uvedeni služebníci 20,433, rolníci 1,804, obchodníci 592, vozkové a kočáři 124, továrníci 50, hoteliéři 31, agenti 19, bankéři 14. V podobném poměru přebíhá i sem naši krajané dosud.

Z česů za horský rok jest ová činná — Z 11,091 Čechů, kteří sem loni přibýli, přišlo 10,462 z Rakouska, 179 z Uher, 17 z Německa, 13 z Ruska, 14 z Francie, 14 z Anglie, 6 ze Švýcarska a 74 z Polska, po jednom z Holandska, Rumunska a Švédsku; z Evropy celkem 10,811. Z ostatních 226 přišlo z Kanady, 24 z jižní Ameriky, 4 z Mexika, 1 z Západní Indie, 1 z střední Ameriky, 1 z Japonska a 3 odjinud z Asie.

Vstup do země nebyl dvanáct 81 Čechům, blávně a obavy, aby nepřipadli veřejnosti na oběh 157, a pro tělesné nebo duševní vady, které by jim škodily v práci 166. Deportováni po příchodu byli 31 Čechové — z těch 14 s obavy, že by připadli veřejnosti na oběh.

Do staré vlasti vrátilo se 871 emigrantů.

"Spravedlnost."

JEDINÁ DÍVKA NA SVĚTĚ V NEJNEBEZPEČNĚJŠÍM POVO LANI.

CONSTANCE BENNETT — CLIMBING THE POLE

Constance R. Bennettová z New Yorku jest jediný "steeple-jack" na světě. Oněhdy u přítomnosti zástupu, který plně dolučil, vyspěhala se až na 85-stupnicový žerň na budově Equitable, do výše 420 stop, se štětkou a nádobou na barvu. Hudson law, jež několikrát posramutil si kosi při pádu s velikých výšou, ukázal slavné Bennettové, "jak se to děje," avšak ona podle všeho nepotřebovala nově "ukamování" a sněle a bez nejménší bázně vyspěhala se až k vrchol žerň. Když slezla dolů, byla vyřvána nasloučným jásotem diváků.